

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

**Факультет філологічний
Кафедра германської та слов'янської філології**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

(від античності до доби Відродження)

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.02 Мова та зарубіжна література (англійська)
за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література
(англійська, німецька))»

УДК 378.016:82(100)"652"(072)
М54

Розробник:

Ледняк Юлія Владленівна – доцент кафедри германської та слов'янської філології, кандидат педагогічних наук, доцент;

Рецензенти:

Тендітна Надія Миколаївна – доцент кафедри української мови і літератури ДДПУ, кандидат філологічних наук, доцент;

Рубан Алла Анатоліївна – доцент кафедри германської та слов'янської філології ДДПУ, кандидат філологічних наук, доцент.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри германської та слов'янської філології 2024 р., протокол № .

Затверджено вченою радою Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» 2024 р., протокол №

Ледняк Ю. В.

Методичні вказівки та завдання до курсу «Зарубіжна література (від античності до доби Відродження): для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.02 Мова та зарубіжна література (англійська) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))». Дніпро – Слов'янськ, 2024. 44 с.

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Зарубіжна література» є фаховою для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.02 Мова та зарубіжна література (англійська) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська, німецька))», адже вони отримують професійну кваліфікацію «Вчитель англійської, німецької мов та зарубіжної літератури» й можуть викладати зарубіжну літературу в закладах середньої освіти.

Перша частина курсу «Зарубіжна література» присвячена античній, середньовічній, передренесансній та ренесансній літературі. Метою вивчення даної частини курсу є аналіз основних закономірностей розвитку зарубіжної літератури від античності до доби Відродження, визначення специфіки зазначених етапів світового літературного процесу, знайомство з творчістю видатних літераторів цих періодів, розкриття художньої цінності окремих творів, розвиток навичок інтерпретації й аналізу літературних творів.

У методичних вказівках представлено матеріал для роботи на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Зарубіжна література (від античності до доби Відродження)».

До кожного заняття пропонується план, список літератури та завдання різних типів – виконання та створення тестових завдань, підготовка презентацій, проблемні питання, аналіз образів персонажів тощо.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Давньогрецький героїчний епос. «Іліада». «Одіссея»	2	-
2.	Грецька лірика VII – VI ст. до н. е.	2	-
3.	Походження драми. Давньогрецький театр. Трагедія. Есхіл. Софокл. Евріпід	5	2
4.	Грецька комедія. Арістофан. Менандр	3	-
5.	Римська комедія	2	-
6.	Античний роман	3	-
7.	Середньовічний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда»	3	-
8.	Лірична поезія європейського Середньовіччя (поезія трубадурів і труверів, міннезінгерів, вагантів, міська лірика (Рютбеф, Війон))	2	-
9.	Данте. «Божественна комедія»	2	-
10.	В. Шекспір – видатний драматург і поет доби Відродження	3	2
11.	Творчість Сервантеса. «Дон Кіхот»	3	-
Разом		30	4

Давньогрецький героїчний епос. «Іліада». «Одіссея»

План

1. Оповіді про Троянську війну та сюжет «Іліади» й «Одіссеї».
2. Час і місце створення поем.
3. «Гомерівське питання».
4. Значення гомерівського епосу для античності. «Іліада» й «Одіссея» в Новий час.
5. Проблематика й система образів «Іліади».
6. Проблематика й система образів «Одіссеї».
7. Поетика та стиль гомерівських поем. Гекзаметр.

Література

1. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. С.47 – 63.
2. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. С. 17 – 60.
3. Козлик І. Антична література: (Лекційні матеріали у формі repetitorium'у). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. С. 97 – 109.
4. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література: Підручник. Київ: Либідь, 2001. С. 44 – 97.
5. Гомер. Іліада. Одиссея.

Завдання до практичного заняття

А. Питання за текстами гомерівських поем

«Іліада»

- 1) Що послужило приводом «гомеричного» реготу олімпійських богів?
- 2) Скільки кораблів прийшло під Трою з Афін? Скільки всього прибуло кораблів під Трою?
- 3) Які обладунки виготовив Гефест для Ахілла?
- 4) Чому Єлена так гірко оплакувала Гектора?
- 5) Яких героїв Гомер називає:
 - «хмаротворець»,
 - «мужезвитажець» / «мужоубивця»,
 - «широкодержавний»,
 - «білораменна»,
 - «далекострільний»,
 - «розоперста»?
- 6) Як звали цілителя у війську ахейців?
- 7) Кого з богів поранив Діомед?
- 8) Якими способами Гера надавала допомогу ахейцям?
- 9) За що Гефест був вдячний Фетіді?
- 10) Про що повідав Ахіллові його кінь Ксанф?
- 11) З якими богами вступили в поєдинок Посейдон, Афіна, Гера, Гермес, Гефест?

12) Як Одиссей переміг у бігу Аякса?

«Одіссея»

- 1) Хто з богів змінював зовнішність Одиссея?
- 2) Про що співав Демодок?
- 3) Як Одиссей обдурив Поліфема? Праве чи ліве око втратив Поліфем?
- 4) Про що розповів Одиссею Тіресій?
- 5) Як були переможені женихи Пенелопи?
- 6) Які чари мала Цирцея?
- 7) Як подорожнім вдалося виїхати від лотофагів?
- 8) Як зустріли подорожніх лестригони? Як Одиссею і його супутникам вдалося втекти?
- 9) Як звали собаку Одиссея?

Б. Виконайте тестові завдання:

1. З яким міфологічним циклом пов'язані «Іліада» й «Одіссея»?
 - а) з фіванським;
 - б) з троянським;
 - в) з циклом міфів про аргонавтів;
 - г) з усіма циклами одночасно.
2. З якої кількості пісень складається кожна з гомерівських поем?
 - а) 10;
 - б) 24;
 - в) 12;
 - г) 6.
3. Основна лінія «Іліади» пов'язана з
 - а) поверненням Одиссея на Ітаку;
 - б) викрадення Олени Парісом;
 - в) руйнуванням Трої;
 - г) гнівом Ахілла і наслідками цього гніву.
4. Чим закінчився поєдинок між Гектором і Аяксом?
 - а) Гектор переміг Аякса;
 - б) Аякс переміг Гектора;

- в) у поєдинку загинули обидва героя;
г) ніхто з них не зміг взяти верх, вони обмінялися дарунками й розійшлися.
5. Чому Ахілл жадає помститися Гекторові?
- а) Гектор відняв його улюблену наложницю;
б) Гектор убив його друга Патрокла;
в) Гектор образив Ахілла;
г) такий наказ Зевса.
6. З якої причини під час війни влаштовується одинадцятиденне перемир'я?
- а) обидві сторони виснажили свої сили, і їм потрібен час на відновлення;
б) для поховання Гектора й Патрокла;
в) через загальногрецькі свята;
г) така вказівка богів.
7. Хто з перерахованих богів був на боці троянців?
- а) Аїд;
б) Зевс;
в) Афродіта;
г) Фетіда.
8. В яке вразливе місце Паріс зміг вразити Ахілла?
- а) у серце;
б) в праве плече;
в) в ліву долоню;
г) у п'яту.
9. Хто з богів допоміг Парісу випустити стрілу, що вразила Ахіллеса?
- а) Зевс;
б) Аполлон;
в) Арес;
г) Гера.
10. Кохану дружину Одіссея звали
- а) Єлена;
б) Андромаха;
в) Навсікая;
г) Пенелопа.
11. Як звали царя острова моряків, на який Одисей потрапив після аварії

корабля?

- а) Алкіной;
- б) Пріам;
- в) Демодок;
- г) Менелай.

12. Хто з богів допомагав Одиссею:

- а) Зевс;
- б) Гера;
- в) Афіна;
- г) Посейдон.

В. Відновіть правильну послідовність подій:

- а) повернення царя Одиссея на Ітаку;
- б) загибель троянського героя Гектора;
- в) викрадення троянцем Парісом дружини царя Спарти Менелая Єлени;
- г) загибель ахейського героя Ахілла.

Г.

1. Знайдіть у тексті гомерівських поем стійкі епітети і розгорнуті порівняння, наведіть по 3 – 4 приклади.
2. Наведіть приклади використання типових місць в «Іліаді» і «Одіссеї».
3. Вкажіть основні особливості композиції «Іліади» і «Одіссеї».
4. Коротко охарактеризуйте основні проблеми, поставлені в гомерівських поемах.
5. Проілюструйте прикладами з текстів гомерівських поем положення лекції, що стосуються особливостей зображення людей і богів у гомерівському епосі.

Грецька лірика VII – VI ст. до н. е.

План

1. Соціальні процеси в Греції в VII – VI ст. і виникнення архаїчної лірики.
2. Жанрова класифікація давньогрецької лірики.
3. Елегія та ямб (специфіка, характеристика творчості основних представників).
Епіграма.

4. Сольна меліка (специфіка, характеристика творчості Алкея, Сапфо, Анакреонта).
5. Хорова меліка (основні осоловості, жанри, характеристика творчості основних представників).

Література

1. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. С. 69 – 83.
2. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. С. 17 - 60.
3. Козлик І. Антична література: (Лекційні матеріали у формі repetitorium'у). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. С. 81 – 104.
4. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література: Підручник. Київ: Либідь, 2001. С. 127 – 176.
5. Давньогрецька класична лірика: антологія / передм. та прим. І. Мегели й О. Левка. Київ: Арістей, 2006. 400 с.

Завдання до практичного заняття

1. Заповніть таблицю:

ДЕКЛАМАЦІЙНА ЛІРИКА				
Жанр (+ жанровий різновид, якщо є)	Місце виникнення й діалект	Фольклорне джерело	Загальні особливості	Основні представники, особливості їх творчості (коротко)
МЕЛОС				
Сольна меліка				
Місце виникнення й діалект	Загальні особливості	Основні представники, особливості їх творчості (коротко)		
Хорова лірика				

Місце виникнення й діалект	Жанри	Загальні особливості	Основні представники, особливості їх творчості (коротко)
----------------------------	-------	----------------------	--

2. Виконайте тестові завдання:

1. Область Греції, в якій виникли та переважно розвивалися елегія та ямб:

- а) Аттика;
- б) Іонія;
- в) Еоліда;
- г) Доріда.

2. Розмір елегії:

- а) гексаметр;
- б) пентаметр;
- в) двовірш – поєднання гексаметра з пентаметром;
- г) трохеїчний тетраметр.

3. Творець любовної елегії:

- а) Мімнерм;
- б) Анакреонт;
- в) Тіртеї;
- г) Семонід Аморзький.

4. Поет, елегії якого звернені до хлопчика Кірна і наставляють його у питаннях аристократичної етики:

- а) Солон;
- б) Феогнід;
- в) Ксенофан;
- г) Архілох.

5. Ямби – це:

- а) глузливі й викривальні пісні, за походженням пов'язані зі святами родючості;
- б) пісні, які прославляли переможців загальногрецьких гімнастичних змагань;
- в) пісні дівочих хорів;
- г) весільні гімни.

6. Останній класик ямбографії, який писав холямбами:

- а) Архілох;
- б) Семонід Аморзький;

- в) Гіппонакт;
- г) Феогнід.

7. Поет-монодик, головне божество поезії якого – Ерот і для віршів якого характерні несподівані кінцівки:

- а) Анакреонт;
- б) Івік;
- в) Алкей;
- г) Алкман.

8. Хорові пісні, які виконувалися в урочистих процесіях:

- а) парфенії;
- б) енкомії;
- в) просодії;
- г) трени.

9. Поет, який увів у хорову лірику тріаду (строфа, антистрофа, епод):

- а) Сімонід Кеоський;
- б) Алкман;
- в) Стесіхор;
- г) Піндар.

10. Найзнаменитіший класичний поет-хорик, з творчості якого збереглося повністю 45 віршів:

- а) Вакхлід;
- б) Піндар;
- в) Сафо;
- г) Івік.

Походження драми. Давньогрецький театр. Трагедія. Есхіл.

Софокл. Евріпід

План

1. Походження драми. Основні жанри аттичної драми V ст до н. е.
2. Давньогрецький театр: устрій, організація вистав.
3. Походження давньогрецької трагедії, її проблематика, структура.
4. Загальна характеристика творчості Есхіла,
5. Аналіз трагедії «Скутий Прометей».

6. Специфіка творчості Софокла.
7. Характеристика трагедії Софокла «Цар Едіп». Образ Едіпа в п'єсі.
8. Особливості творчості Евріпіда.
9. Аналіз трагедії Евріпіда «Медея».

Література

1. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. С.117 - 139.
2. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. С. 104 – 146.
3. Ковбасенко Ю. Драма – улюблениця демосу. Походження трагедії. Особливості еллінського театру. Есхіл. Софокл. *Тема*. 2001. № 4. С. 64 – 82.
4. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література: Підручник. Київ: Либідь, 2001. С. 196 – 335.
5. Есхіл. Скутий Прометей.
6. Софокл. Цар Едіп.
7. Евріпід. Медея.

Завдання до практичного заняття

I. Доповніть речення:

1. Діоніс – це бог ...
2. Сатирівська драма – це ...
3. Ексо́д – це ...
4. Орхестра – це ...
5. Хорег – це ...
6. Театральні змагання проходили під час свят ...
7. Хор в трагедії складався з ... осіб.
8. Акторами в Греції могли бути ..., оскільки ...
9. Котурни – це...
10. Вхід до театру був платним, тому що ...
11. Джерелами давньогрецької трагедії Арістотель вважав...

II. Виконайте тестові завдання:

A.

1. Сцена – це частина давньогрецького театру, що являє собою

- а) місця для глядачів, розташовані на схилі пагорба;
- б) спочатку розташований за оркестрою намет, пізніше – дерев'яна, а потім кам'яна споруда, куди заходили актори, щоб змінити маски;
- в) круглий або підковоподібний майданчик, на якому розміщувався хор;
- г) круглий або підковоподібний майданчик, на якому розміщувалися музиканти.

2. Частиною давньогрецької трагедії не є

- а) парабаса;
- б) епісодій;
- в) стасим;
- г) ексо́д.

3. Першим творцем сатирівської драми для афінського театру вважають

- а) Феспіда;
- б) Епіхарма;
- в) Есхіла;
- г) Пратіна.

4. Есхіла називають «батьком трагедії», тому що він

- а) написав першу трагедію;
- б) уперше поставив трагедію на Великих Діонісіях;
- в) є основоположником античної трагедії в її усталених формах;
- г) є єдиним давньогрецьким трагедіографом, твори якого дійшли до нас.

5. Внутрішній (психологічний) конфлікт є головним у трагедіях

- а) Феспіда;
- б) Есхіла;
- в) Софокла;
- г) Евріпіда.

6. Пильна увага до більш психічно рухливого порівняно з чоловічим жіночому характеру, виявлення його таємних, часто негативних рис сприяло поширенню чуток навколо імені поета. Злі язики розповідали, що поет, який помер на чужині, був роздертий жінками, які не простили йому надмірно правдивих розповідей про жіночу підступність. Цей драматург –

- а) Есхіл;
- б) Софокл;
- в) Евріпід;
- г) Фрініх.

Б.

1. Яку частину трилогії складала трагедія «Скутий Прометей»?

- а) 1;
- б) 2;
- в) 3;
- г) Вона не входила до складу трилогії.

2. За що Зевс карає Прометея?

- а) Прометей порушив волю Зевса та приніс людям небесний вогонь;
- б) Прометей відмовився допомагати Зевсові в боротьбі з титанами;
- в) Прометей хотів повалити Зевса з олімпійського престолу;
- г) Прометей звабив дружину Зевса Геру.

3. Хто веде Прометея до скелі?

- а) Гефест;
- б) Влада й Насильство;
- в) Гефест, Влада й Насильство;
- г) Гермес.

4. Як ставиться Гефест до Прометея?

- а) Він задоволений тим, що карає непокірного титана;
- б) Він співчуває Прометееві;
- в) Йому байдуже;
- г) Йому цікаво, хто перед ним, адже він уперше бачить Прометея.

5. Чого позбавив Прометей людей, зробивши їм велике благодіяння?

- а) смерті;
- б) хвороб;
- в) дару передбачення;
- г) страху перед богами.

6. Хто першим з'являється біля прикутого до скелі Прометея, щоб висловити йому своє співчуття?

- а) хор німф-океанід;

- б) Океан;
- в) Гермес;
- д) Іо.

7. Яку пораду дає Прометееві Океан?

- а) Змиритися перед волею Зевса;
- б) Покликати на допомогу друзів;
- в) Продовжувати бунтувати проти Зевса;
- г) Удати покірність, а потім скинути Зевса з Олімпа.

8. Про чию долю йдеться в наступних рядках:

Знов овід цей жалить мене, бездольну,
 Жахає знов пастух тисячоокий -
 Аргоса привид, сина Землі!
 Зором лукавий - мчить по світах,
 Його земля й по смерті не приймає.
 І, знедолену, мене гонить він,
 Схудлу з голоду, понад ринь морську!?

- а) Афродіти;
- б) Геї;
- в) Іо;
- г) однієї з Океанід.

9. Яку таємницю з майбутнього знає й не хоче відкривати Зевсові Прометей?

- а) Кого, де й коли народить Іо;
- б) Хто може скинути Зевса з трону й позбавити царської влади;
- в) Яким буде подальше життя людей;
- г) З ким зрадить Зевсові Гера.

10. До кого звертається Прометей:

Свого нещастя на негідне рабство я
 Не промінюю, - це запам'ятай собі.?

- а) Зевса;
- б) Гермеса;
- в) Гефеста;
- г) Океана.

11. Чим завершується трагедія «Скутий Прометей»?

- а) Зевс звільняє Прометея;
- б) Геракл звільняє Прометея;
- в) Прометей відкриває Зевсові таємницю про нього;
- г) Зевс суворо карає Прометея за непокору.

III. Прочитайте трагедію Софокла «Цар Едіп» і дайте відповіді на питання:

а) Які метаморфози долі пережив Едіп?

б) З яких частин складається покарання Едіпа? Поясніть сутність покарання.

IV. Прочитайте трагедію Евріпіда «Медея». Охарактеризуйте специфіку проблематики й основного конфлікту даного твору.

Грецька комедія. Арістофан. Менандр

План

1. «Древня» аттична комедія: походження, структура, особливості, проблематика.
2. Загальна характеристика творчості Арістофана.
3. Питання війни та миру в комедії «Мир» («Тиша»).
4. Комедія Арістофана «Жаби» як зразок давньогрецької літературної критики.
5. «Середня» комедія.
6. «Нова» аттична комедія як породження доби еллінізму.
7. Особливості творчості Менандра.
8. Характеристика твору Менандра «Відлюдник» як типової «новоаттичної» комедії.
9. Інші грецькі комедійні жанри (сицилійська драма, мім тощо).

Література

1. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. С.149 – 163.
2. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. С. 147 – 164.
3. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література: Підручник. Київ: Либідь, 2001. С. 336 – 375, 434 – 448.

4. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку ХІХ ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. С. 68 – 73, 78.
5. Арістофан. Мир. Жаби.
6. Менандр. Відлюдник.

Завдання до практичного заняття

1. Виконайте тестові завдання:

1. Методом осміювання громадянських порядків і окремих громадян у древній аттичній комедії виступає карикатура.

- а) Так.
- б) Ні.

2. «Батьком комедії» називають

- а) Евполіда;
- б) Кратіна;
- в) Арістофана;
- г) Менандра.

3. З творчого спадку Арістофана повністю збереглося

- а) 7 комедій;
- б) 2 комедії;
- в) 17 комедій;
- г) 11 комедій.

4. У комедії Арістофана «Мир» Трігей, щоб дістатися неба, використовує

- а) вогнедишного дракона;
- б) величезного жука-гнійника;
- в) крилатого коня;
- г) ракету.

5. Мета Трігея - звільнити

- а) бога війни;
- б) богиню миру;
- в) власну дружину;
- г) бога багатства.

6. Найбільш яскраво естетичні погляди Арістофана відбилися в комедії

- а) «Вершники»;
- б) «Жаби»;

- в) «Жінки в народних зборах»;
 - г) «Багатство» («Плутос»).
2. Проаналізуйте, яким зображує Арістофан Діоніса. Поясніть, чому автор саме так зображує цього бога.
 3. За що комедіограф критикує Есхіла та Евріпіда? Які художні прийоми при цьому використовує Арістофан?
 4. Прокоментуйте поради, які поети дають місту. Чому Діоніс забирає на землю Есхіла, а не Евріпіда.
 5. Складіть тестові завдання з вибором 1 правильної відповіді з 4 запропонованих варіантів (8 – 10) за текстом комедії Менандра «Відлюдник».

Римська комедія

План

1. Театр у Римі (будова, устрій, організація вистав, актори).
2. Комедія у Стародавньому Римі: основні жанри, їх специфіка.
3. Загальна характеристика творчості Плавта.
4. Творчість Теренція (загальна характеристика).
5. Характеристика комедії Плавта «Скарб».
6. Характеристика комедії Теренція «Форміон».

Література

1. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. С. 164 – 175.
2. Ковбасенко Ю. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. С. 181 – 193.
3. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2001. С. 497 – 528.
4. Плавт. Скарб.
5. Теренцій. Форміон.

Завдання до практичного заняття

1. Чим відрізнявся римський театр від грецького (будова, устрій, організація вистав, актори)? Охарактеризуйте основні відмінності.

2. Дайте визначення наступним жанрам:
 - паліата;
 - тогата;
 - ателлана;
 - претекстата.
3. Що таке контамінація? Хто її увів?
4. Визначте основні риси творчості Плавта.
5. Стисло охарактеризуйте прочитану комедію Плавта (проблематика, особливості розвитку дії, образна система твору).
6. Охарактеризуйте особливості творчості Теренція.
7. Стисло охарактеризуйте прочитану комедію Теренція (проблематика, особливості розвитку дії, образна система твору).

Античний роман

План

1. Грецький роман як жанр літератури: походження, специфіка, основні різновиди.
2. Роман Лонга «Дафніс і Хлоя»: жанрова специфіка, образи Дафніса та Хлої, міфологічний план роману Лонга.
3. Своєрідність римського роману.
4. Специфіка відображення дійсності в романі Петронія «Сатирикон». Жанрові особливості твору.
5. Місце роману «Метаморфози, або Золотий осел» у творчому доробку Апулея. Проблемно-тематичні особливості твору.
6. Образна система роману. Образ Луція: метаморфози особистості.

Література

1. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. С. 190 – 191, 195 – 199.
2. Ковбасенко Ю. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. С. 169 – 172.

3. Макар І. Жанрові особливості роману Лонга «Дафніс і Хлоя». URL: <https://docplayer.net/64718308-Zhanrovi-osoblivosti-romanu-longa-dafnis-i-hloya.html>
4. Пащенко В., Пащенко Н. Антична література: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2001. С. 469 – 477, 683 – 687, 705 – 711.
5. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку ХІХ ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004, С. 78 – 79, 103 – 105.
6. Лонг. Дафніс і Хлоя.
7. Петроній. Сатирикон.
8. Апулей. Метаморфози, або Золотий осел.

Завдання до практичного заняття

1. Назвіть основні джерела грецького роману.
2. Які традиційні сюжетні мотиви і як саме втілюються в романі «Дафніс і Хлоя»?
3. Охарактеризуйте жанрові особливості роману Лонга «Дафніс і Хлоя».
4. Доведіть, що в «Сатириконі» Петроній зображує дійсність оголено-натуралістично
5. Чому саме Трімалхіона з роману Петронія «Сатирикон» можна вважати героєм свого часу?
6. Визначте функцію метаморфоз (чарівних перевтілень) у романі Апулея «Метаморфози, або Золотий осел». Розкрийте сенс заголовку твору.
7. Охарактеризуйте роль вставних новел у романі Апулея.

Середньовічний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда»

План

1. Середньовічний героїчний епос: загальна характеристика, специфічні риси.
2. Французький, іспанський, германський героїчні епоси: основні теми та цикли, особливості.
3. «Пісня про Роланда»: проблемно-тематична своєрідність, система образів, особливості поетики та стилю.
4. «Пісня про Сіда»: ідейно-художні особливості.

5. «Пісня про Нібелунгів: проблематика, ідейно-художня специфіка.

Література

1. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 34 – 45.
2. Шалагінов Б. Німецька література X – XVIII ст. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 11 – 13.
3. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження: підручник / за ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. С. 38 – 57.
4. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 73 – 89.
5. Пісня про Нібелунгів.
6. Пісня про Роланда.
7. Пісня про мого Сіда.

Завдання до практичного заняття

1. Виконайте тестові завдання:
 1. Основний зміст героїчного епосу Середньовіччя –
 - а) родові чвари, міжусобна боротьба, велике переселення народів;
 - б) зображення боротьби за свободу та незалежність народу;
 - в) суспільно-побутові проблеми селян та містян;
 - г) немає правильної відповіді.
 2. Відмінною рисою героїчного епосу є
 - а) історична основа;
 - б) міфологічне походження;
 - в) орієнтація на казку;
 - г) орієнтація на клерикальну традицію.
 3. Гільдебранд - персонаж
 - а) іспанського епосу;
 - б) німецького епосу;
 - в) французького епосу;

г) англійського епосу.

4. Основні теми французького героїчного епосу:

- а) Реконкіста;
- б) феодалні чвари;
- в) конфлікт короля і героя;
- в) любов француз-християнина і мавританки;
- г) захист батьківщини від зовнішніх ворогів - маврів, норманів, саксів та ін.;
- д) вірна служба королю, охорона його прав і викорінення зрадників.

5. Для чого Марсілій відправляє до Карла посольство:

- а) щоб дати реальну згоду на прийняття християнства;
- б) щоб отримати можливість убити Карла;
- в) щоб укласти мир із королем Карлом (щоб франки зняли облогу Сарагоси);
- г) щоб об'єднатися для війни з англійцями.

6. Як реагує Ганелон на пропозицію Роланда щодо посланця до Сарагоси:

- а) дякує за довіру;
- б) різко відмовляється їхати, а потім просто тікає до свого маєтку;
- в) сумнівається, чи по силам йому таке складне завдання;
- г) обіцяє помститися Роланду, якщо повернеться із Сарагоси живим.

7. Хто такий Турпін?

- а) пер Франції;
- б) єпископ;
- в) радник Марсілія;
- г) багатий селянин.

8. Дюрандаль – це ім'я

- а) меча Роланда;
- б) рогу, подарованого Роландові Карлом;
- в) одного з маврів;
- г) друга Роланда.

9. Причиною загибелі Роланда («Пісня про Роланда») є

- а) конфлікт із Олів'єром;
- б) конфлікт із королем Карлом;
- в) зрада Ганелона;
- г) зрада перів Франції.

10. Історичною основою сюжету «Пісні про Сіда» є

- а) події іспанської Реконквісти;
- б) загибель королівства Бургундів, знищеного гунами;
- в) війна Карла Великого з сарацинами;
- г) бій у Ронсевальському межигір'ї 778 року

11. Ім'я Сід означає

- а) завойовник;
- б) знатна особа;
- в) родич короля;
- г) пан.

12. Невразливість Зігфріда в «Пісні про Нібелунгів» пов'язана з

- а) перемогою над драконом;
- б) володінням чарівними предметами;
- в) володінням чарівною зброєю;
- г) чаклуванням Крیمгільди.

13. Яка героїня «Пісні про Нібелунгів» є ісландською королевою-богатиркою?

- а) Крیمхільда;
- б) Брюнхільда;
- в) Хімена;
- г) Ізольда.

14. Скарб Зігфріда

- а) перейшов до Крیمгільди;
- б) перейшов до Етцеля;
- в) залишився у Бургундців;
- г) похований на дні Рейна.

15. Християнська фантастика переважає в

- а) «Пісні про Нібелунгів»;
- б) «Пісні про Сіда»;
- в) «Пісні про Роланда»;
- г) «Слові о полку Ігоревім».

16. Який персонаж героїчного епосу Середньовіччя зображений не лише як доблесний воїн та вірний васал, але й як турботливий чоловік і батько?

- а) Беовульф;

- б) Роланд;
- в) Сід;
- г) Трістан.

2. Дайте відповіді на питання:

1. У чому полягає суттєва різниця між «Піснею про Нібелунгів» та іншими класичними епосами Середньовіччя?
2. Якої художньої трансформації зазнали у творі історичні події, що стали основою сюжету «Пісні про Сіда»?

Лірична поезія європейського Середньовіччя (поезія трубадурів і труверів, міннезінгерів, вагантів, міська лірика (Рютбеф, Війон))

План

1. Поезія трубадурів та труверів: специфіка, жанри, основні представники, особливості їх творчості
2. Загальна характеристика творчості міннезінгерів: тематика та проблематика, художня специфіка, представники, своєрідність їх творів.
3. Поезія вагантів.
4. Особливості міської лірики. Рютбеф.
5. Творчість Франсуа Війона.

Література

1. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 46 – 55, 69 – 73, 136 – 139.
2. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження: підручник / за ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. С. 57 – 60, 62 – 69, 90 – 92.
3. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 89 – 109, 127 – 134.
4. Війон Ф. Великий Тестамент та інші поезії/ Перекл. з франц. та передм. Л. Первомайського. Київ: Дніпро, 1973. 188 с.
5. Поезія вагантів/ Переклад Мирона Борецького та Андрія Содомори. Львів:

- Світ, 2007. 264 с.
6. Сузір'я французької поезії: антологія: в 2 т. / перекл. М. Терещенка, вст. сл. М. Рильського. Київ: Дніпро, 1971. Т. 1. С. 16 – 87.
 7. Фогельвайде Вальтер фон дер. Поезії/ Пер. з давньонім. П. Тимочка. Всесвіт. 1999. № 7. С. 80 – 89.

Завдання до практичного заняття

1. Виконайте тестові завдання:
 1. Встановіть відповідність між жанрами (жанровими різновидами) рицарської лірики та їх змістом:

А) тенсона;	а) любов рицаря та пастушки;
Б) кансона;	б) спір;
В) пасторела (пастурель);	в) сатиричний вірш на політичну тему;
Г) альба;	г) піснь розставання;
Д) комджата;	д) любовна пісня;
Е) сірвента	е) пісня світанку.
 2. Сеньяль – це
 - а) умовне ім'я дами або сеньйора-покровителя;
 - б) зашифроване власне ім'я поета;
 - в) ім'я поетичного або ідеологічного опонента;
 - г) девіз поета.
 3. Відомим поетом-трубадуром був
 - а) Рютбеф;
 - б) Бертран де Борн;
 - в) Гугон (Примас) Орлеанський;
 - г) Вальтер фон дер Фогельвейде.
 4. Ваганти писали свої твори
 - а) старофранцузькою мовою;
 - б) провансальською мовою;
 - в) німецькою мовою;
 - г) латиною.
 5. Відомий поет-міннезінгер, автор рицарського роману у віршах «Парціфаль», -
 - а) Тангейзер;

- б) Вальтер Шатильйонський;
- в) Вольфрам фон Ешенбах;
- г) Арнаут Даніель.

б. Автором віршів «Балада прикмет», «Балада поетичного змагання в Блуа», «Балада проти ворогів Франції» є

- а) Бертран де Борн;
- б) Рютбеф;
- в) Бернарт де Вентадорн;
- г) Франсуа Війон.

2. Підготуйте презентацію «Творчість трубадурів» (8 – 12 слайдів).
3. Яких тем торкаються у своїх творах міннезінгери. Яке кохання та як саме оспівують різні міннезінгери? Підтвердіть свою відповідь цитатами з поезій.
4. Визначте характерні риси лірики вагантів у наведеній поезії:

Не понурість вченого – гурт, веселий дотеп
 Більш мене приваблює, ніж медові соти.
 Лиш Венері-владарці рад я слугувати,
 Це ж бо діло вибранців, молодих, крилатих.
 Йду, куди юнацтво йде, світ переді мною.
 Дружній не з чеснотами – з блудом заодно я.
 Насолоди прагну я більше, ніж спасіння,
 Плоть цвіте, в душі проте, не людина – тінь я.
 Я в корчмі померти рад, не в м'якій постелі,
 Аби лиш вино було в келиху веселім;
 Голосніше янголи заспівають може:
 «Глянь на пичка того, змилюється, Боже!»
 Ось гріхи мої мов на скатертині,
 Все, про що злорадники вам доносять нині.
 В душу власну глянути в них немає часу,
 Хоч на блуд мій дивляться не презирством – ласо».
 (Переклад А. Содомори)

5. Визначте основні особливості міської лірики. Які з цих особливостей відбилися в творах Рютбефа? Свою відповідь підтвердіть цитатами з творів.

6. Охарактеризуйте основні риси лірики Ф. Війона. Що зближує його поезії з творами поетів доби Відродження? Свою відповідь підтвердіть цитатами з творів.

Данте. «Божественна комедія»

План

1. Поема «Божественна комедія» як підсумок розвитку середньовічної думки і формування мислення людини доби Ренесансу. Історія створення «Божественної комедії» та її місце у творчому доробку Данте.
2. Жанрова своєрідність і структура «Божественної комедії». Ідейна насиченість і публіцистична пристрасність.
3. Різні плани змісту поеми: морально-релігійний, історико-політичний, біографічний. Багатозначність символіко-алегоричної системи Данте.
4. Образна система «Божественної комедії». Данте. Вергілій. Беатріче.
5. Українські переклади «Божественної комедії».

Література

1. Безсмертна Я. Л. Історія перекладу «Божественної комедії» Данте українською мовою (від І. Франка до Є. Дроб'язка). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2012. Вип. 41. Ч. 1. С. 73 – 80.
2. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 77 – 85, 168 – 178, 240 – 241.
3. Стріха М. Завершуючи подорож Данте (від перекладача). *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 127. Ч. 2. С. 18 – 25.
4. Франко І. Я. Данте Аліг'єрі. Характеристика середніх віків. Життя поета і вибір з його поезій. Дантова друга любов. *Зібр. тв.: У 50 т. Т. 12*. Київ, 1978. С. 7 – 253.
5. Шалагінов Б. Данте Аліг'єрі та його шедевр «Божественна комедія». *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2006. № 10. С. 8 – 12.
6. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку ХІХ ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004, С. 136 – 147.
7. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної

літератури. Середні віки та Відродження: підручник / за ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. С. 107 – 122.

8. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 142 – 147.
9. Данте Аліг'єрі. Божественна комедія.

Завдання до практичного заняття

1. Виконайте тестові завдання:

1. У «Божественній комедії» пекло відкривається:

- а) лімбом;
- б) лісом самогубців;
- в) колом хтивих;
- г) льдовим озером.

2. Найстрашніший гріх в ієрархії Данте –

- а) перелюб;
- б) гнів і зневага;
- в) зрада;
- г) убивство.

3. Останнім словом в кожній частині «Божественної комедії» виступає слово

- а) зірки / зорі;
- б) сонце;
- в) місяць;
- г) кохання.

4. Данте поміщає римського папу Ніколая III

- а) в пекло;
- б) в рай;
- в) в чистилище;
- г) залишає на землі.

5. Пекло у Данте має вигляд ..., а чистилище –

- а) гейзера, лазні;
- б) пустелі, гори;
- в) воронки, гори;
- г) скляної кулі, ліфту.

6. Данте, проходячи через пекло і чистилище,
- а) стає богоборцем;
 - б) не погоджується з божественною волею;
 - в) долає власну гріховність;
 - г) не змінюється.

7. Вхід у чистилище охороняє

- а) Ісус Христос;
- б) Катон Утіцький – давньоримський політичний діяч;
- в) Солон – давньогрецький державний діяч, законодавець, поет;
- г) апостол Павло.

8. Біля воріт чистилища ангел 7 разів накреслив на лобі Данте літеру, з якої починається слово

- а) спокута (redemptio);
- б) каяття (compunctionis);
- в) прощення (venia);
- г) гріх (peccatum).

9. Який давньогрецький міф згадується в 1-ій половині 1-ї пісні частини «Рай»?

- а) про подорож аргонавтів за золотим руном;
- б) про перемогу бога Аполлона над сатиром Марсієм;
- в) про Орфея та Еврідіку;
- г) про Одиссея та кіклопа Поліфема.

10. Провідником Данте в раю виступає

- а) Вергілій;
- б) Беатріче;
- в) апостол Петро;
- г) Данте не користується послугами провідника.

11. Емпіреєм називається у «Божественній комедії» Данте:

- а) перше коло Пекла;
- б) третє коло Чистилища;
- в) п'яте коло Неба;
- г) десяте коло Неба, сповнене вогню і світла.

12. Перводвигуном Всесвіту в «Божественній комедії» виступає

- а) божественна любов;
 - б) божий гнів;
 - в) людське діяння;
 - г) людські потреби.
2. Доведіть, спираючись на текст «Божественної комедії», що потойбічний світ, представлений як установлений Творцем, насправді значною мірою є конструкцією самого Данте.
 3. Визначте середньовічні та ренесансні риси «Божественної комедії».
 4. Створіть презентацію «Українські переклади «Божественної комедії» Данте» (5 – 7 слайдів).

В. Шекспір – видатний драматург і поет доби Відродження

План

1. Життєвий шлях Шекспіра (основні віхи). «Шекспірівське питання».
2. Періодизація творчості Шекспіра, характеристика періодів. Жанрове розмаїття. Сонети.
3. Трагедії Шекспіра: типи, особливості.
4. «Ромео і Джульєтта» – гімн справжньому кохання.
5. «Гамлет» як «не тільки найбільш особиста, але також найбільш філософська драма Шекспіра» (І. Франко»).
6. Жанр хроніки у творчості Шекспіра. «Король Річард III».
7. Комедія як жанр творчості Шекспіра. «Сон літньої ночі».

Література

1. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 148 – 160, 182 – 189.
2. Кирилюк З. В. Драматургія Шекспіра. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2000. № 2. С. 47 – 53.
3. Семен Г. Парадокс у сонетах В. Шекспіра. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. № 15. Т. 2 С. 132 – 134.

4. Франко І. Передмова [до видання: Уїльям Шекспір, Гамлет, принц датський. Переклад П. О. Куліша... Львів, 1899] *Збір. творів*: у 50-ти т. Т. 32. Київ: Наукова думка, 1981. С. 156 – 170.
5. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку ХІХ сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 188 – 205.
6. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження: підручник / за ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. С. 240 – 270.
7. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – ХVІІІ століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 169 – 177.
8. Український Шекспірівський Портал. URL: <https://shakespeare.znu.edu.ua/uk/>
9. Шекспір В. Ромео і Джульєтта. Гамлет. Річард ІІІ. Сон літньої ночі. Сонети.

Завдання до практичного заняття

А. Життя і творчість Шекспіра: загальні питання

1. Виконайте тестові завдання:
 1. Вільям Шекспір народився
 - а) в 1562 році в Мадриді в родині ремісника-гаптаря;
 - б) в 1478 році в Лондоні в родині судді;
 - в) в 1564 році в Кентербері в родині шевця;
 - г) в 1564 р. в Стретфорд-на-Ейвоні в родині ремісника і торговця.
 2. Життя і творчість Шекспіра були пов'язані з театром
 - а) «Роза»;
 - б) «Глобус»;
 - в) «Фортуна»;
 - г) «Надія».
 3. Окремі п'єси Шекспіра вперше були опубліковані в ... році
 - а) 1590;
 - б) 1594;
 - в) 1623;
 - г) 1599.
 4. Перша збірка Шекспірових драм вийшла в ... році

- a) 1598;
- б) 1612;
- в) 1616;
- г) 1623.

5. Скільки періодів виділяють у творчості Шекспіра вітчизняні вчені?

- a) 2;
- б) 3;
- в) 4;
- г) 5.

6. Заповніть пропуск (підкреслено двома рисками) у фрагменті, який характеризує героїню сонетів Шекспіра: «Кохана поета – жінка не ідеальної краси. <...> Однак поет кохає саме таку, не ідеальну, а земну, для нього вона найвродливіша з усіх жінок. Любовна пристрасть поета нездоланна, проте болісна. «...», легковажна й нещира, мучить його непостійністю і примхливістю. <...> Але кохання цілком оволоділо ним, і кожна мить уваги коханої і взаємності сповнює його щастям».

- a) Лаура;
- б) Смаглява леді;
- в) Беатріче;
- г) Марія.

7. Визначальною особливістю жанру Шекспірової комедії є

- a) виключно побутовий характер, відсутність фантастичного елемента;
- б) історична основа та прямий дидактизм;
- в) поєднання в нерозривну цілість фантастичного і реального, серйозного і смішного;
- г) немає правильної відповіді.

2. Розподіліть дані п'єси за періодами творчості Шекспіра, вкажіть жанр кожного твору:

«Річард II», «Річард III», «Генрих VIII», «Сон літньої ночі», «Король Лір», «Міра за міру», «Буря», «Ромео і Джульєтта», «Макбет», «Гамлет», «Дванадцята ніч», «Зимова казка».

Б. Художні твори Шекспіра

1. Виконайте тестові завдання:

1. В якому місті відбуваються основні події трагедії «Ромео і Джульєтта»?

- а) Римі;
- б) Вероні;
- в) Мантуї;
- г) Пізі.

2. Причина вигнання Ромео з міста –

- а) вбивство Тібальта;
- б) сварка з батьками;
- в) звістка про таємне одруження з Джульєттою;
- г) небажання одружуватися.

3. Як помирають Ромео та Джульєтта?

- а) Обидва отруїлися;
- б) Ромео вбили на дуелі, а Джульєтта померла з горя;
- в) Він випив отруту, а вона застрелилася;
- г) Він отруївся, а вона вбила себе його кинджалом.

4. У трагедії «Гамлет» В. Шекспір скористався сюжетом середньовічної легенди про Амлета, відомої у різних літературних обробках, вперше наведеної у

- а) «Історії данців» Саксона Граматика;
- б) «Молодшій Едді» Сноррі Стурлусона;
- в) ісландських сагах;
- г) «Декамероні» Дж. Боккаччо.

5. Події трагедії В. Шекспіра «Гамлет» відбуваються

- а) в Англії;
- б) у Данії;
- в) у Давньому Римі;
- г) в Італії.

6. Ім'я якого персонажа пропущено у фрагменті: «Принц ..., студент Віттенберзького університету, щойно повернувся до датського двору в Ельсінор у зв'язку з раптовою смертю короля. Батька він не лише любив, а й глибоко шанував, тому втрату його переносить дуже тяжко. Болісні переживання посилюються вчинком матері, королеви Гертруди, яка, не встигнувши “стоптати черевиків”, що в них ішла за гробом чоловіка,

поквапилась стати під вінець з братом короля Клавдієм, котрий тепер сідає на трон. <...> Проте ... чекає набагато страшніший удар: принц дізнається, що батька отруїв Клавдій»?

- а) Роланда;
- б) Гамлета;
- в) Фауста;
- г) Зіґфрида.

7. Який персонаж розкриває Гамлету таємницю смерті його батька?

- а) Клавдій, брат батька;
- б) привид короля;
- в) придворний Полоній;
- г) Лаерт, брат Офелії.

8. В образі якої героїні трагедії «Гамлет» В. Шекспір змалював чисту й беззахисну людину, що не може протистояти злу, божеволіє гине?

- а) Гертруди;
- б) Лаури;
- в) Джульєтти;
- г) Офелії.

2. Дайте відповіді на питання:

- ✓ Чому трагедію «Ромео і Джульєтта» називають оптимістичною?
- ✓ У чому полягає трагедія Гамлета?

3. Доведіть, що характеру Річарда III притаманна титанічна сила.

4. Охарактеризуйте композиційні особливості комедії «Сон літньої ночі».

Творчість Сервантеса. «Дон Кіхот»

План

1. Життєвий і творчий шлях Сервантеса.
2. Історія написання роману «Дон Кіхот».
3. Жанрова специфіка твору, його проблемно-тематична своєрідність, особливості композиції та розгортання сюжету.
4. Образна система твору. Образи Дон Кіхота і Санчо Панси.
5. Місце роману «Дон Кіхот» у світовій літературі та культурі.

Література

1. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. С. 162 – 167, 190 – 192.
2. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: від античності до початку ХІХ сторіччя: історико-естетичний нарис: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: КМ Академія, 2004. С. 210 – 216.
3. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження: підручник / за ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. С. 205 – 216.
4. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – ХVІІІ століття: навчальний посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. С. 183 – 187.
5. Сервантес М. де. Дон Кіхот.

Завдання до практичного заняття

А. Життєвий і творчий шлях Сервантеса

1. Виконайте тестові завдання:
 1. Роки життя Мігеля де Сервантеса Сааведри –
 - а) 1562 – 1635;
 - б) 1564 – 1616;
 - в) 1547 – 1616;
 - г) 1592 – 1670.
 2. Перша служба Сервантеса –
 - а) військова;
 - б) у папського посла Джуліо Аквавівіа;
 - в) агент по закупівлі провіанту для королівського флоту;
 - г) немає правильної відповіді.
 3. Тяжке поранення, внаслідок якого у нього назавжди залишилася паралізованою ліва рука, Сервантес отримав у битві при
 - а) Фарсалі;
 - б) Саламіні;
 - в) Лепанто;
 - г) Гарільяно.
 4. З рабства в Алжирі, куди Сервантес потрапив у 1575 році, він був

викуплений у ... році

- а) 1602;
- б) 1580;
- в) 1605;
- г) 1613.

5. Перша публікація віршів Сервантеса сягає

- а) 1568 р.;
- б) 1569 р.
- в) 1585 р.;
- г) 1615 р.

6. Знайдіть відповідності:

А. «Галатея»	а) реалістична комедія;
Б. «Педро де Урдамалес»	б) авантюрно-романтична новела;
В. «Рінконете і Кортадільйо»	в) національно-героїчна трагедія;
Г. «Персилес і Сихізмунда»	г) пасторальний роман;
Ґ. «Англійська іспанка»	ґ) новела, написана в дусі шахрайського роману;
Д. «Зруйнування Нумансії»	д) лицарський роман.

7. Перша та друга частини роману «Вигадливий ідальго Дон Кіхот Ламанчський» були написані в

- а) 1585 і 1607 рр.;
- б) 1597 і 1602 рр.;
- в) 1570 і 1613 рр.;
- г) 1605 і 1615 рр.

8. Поштовхом для написання другої частини «Дон Кіхота» була / було

- а) рекомендація короля Іспанії;
- б) поява підписаного псевдонімом Алонсо Фернандес де Авельянеда продовження «Дон Кіхота», яке носило пародійний характер і містило різкі випадки проти Сервантеса;
- в) прохання родини, яка потребувала грошей;
- г) необхідність виконати угоду з видавцем.

Б. «Вигадливий ідальго Дон Кіхот Ламанчський»

1. Виконайте тестові завдання.

1. Чому Дон Кіхот вирішив мандрувати?

- а) Його надихнула прекрасна Дульсинея;
- б) Він хотів розшукати свого старого ворога й помститися йому;
- в) Він начитався лицарських романів;
- г) Через свою цікавість.

2. Як Санчо Панса почав називати Дон Кіхота?

- а) Лицарем Вітряків;
- б) Лицарем Сумного Образу;
- в) Лицарем Лева;
- г) Лицарем Білого Місяця.

3. Чому Санчо Панса погоджується стати зброєносцем Дон Кіхота?

- а) Через гроші;
- б) Вони споріднені душі
- в) Вірить обіцянкам Дон Кіхота, серед яких – призначити Санчо губернатором острова;
- г) Його примусила дружина.

4. Якою є мета Дон Кіхота?

- а) Залишити країну;
- б) Захищати ображених, боротися зі злом;
- в) Заробити великі гроші;
- г) Познайомитися зі звичаями різних народів.

ЛІТЕРАТУРА

Підручники, навчальні посібники, статті

1. Безсмертна Я. Л. Історія перекладу «Божественної комедії» Данте українською мовою (від І. Франка до Є. Дроб'язка). *Мовні і концептуальні картини світу*. 2012. Вип. 41. Ч. 1. С. 73 – 80. URL: http://philology.knu.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2012_41_1/073_081.pdf.
2. Гальчук Оксана. Антична література: Навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. Київ: Вид-во Київського славістичного університету, 2008. 210 с. / URL: <https://docplayer.net/53546025-Oksana-galchuk-antichna-literatura-rekomendovano-ministerstvom-osviti-i-nauki-ukrayini-yak-navchalniy-posibnik-dlya-studentiv-vishchih-navchalnih-zakladiv.html>.
3. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 248 с. / URL: <https://chtivo.org.ua/literature/navchalna/11572-istorija-zarubizhnoyi-literaturi-serednih-vikiv-ta-dobi-vidrozhennja.html>.
4. Ковбасенко Ю. І. Антична література: навч. посіб. 2-ге вид., розшир. та доповн. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. 248 с. / URL: <https://docplayer.net/41493111-Kiyivskiy-universitet-imeni-borisa-grinchenka-gumanitarniy-institut-kafedra-svitovoyi-literaturi-yu-i-kovbasenko-antichna-literatura.html>.
5. Ковбасенко Ю. Драма – улюблениця демосу. Походження трагедії. Особливості еллінського театру. Есхіл. Софокл. *Тема*. 2001. № 4. С. 64 – 82. / URL: <https://www.twirpx.com/file/1092316/>.
6. Кирилюк З. В. Драматургія Шекспіра. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. 2000. № 2. С. 47 – 53. / URL: <https://www.1000журавлів.укр/uncategorized/драматургія-шекспіра/>.
7. Козлик І. Антична література: (Лекційні матеріали у формі repetitorium'у). Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 180 с. / URL: <https://www.calameo.com/read/002820791093b4d06503a>.
8. Макар І. Жанрові особливості роману Лонга «Дафніс і Хлоя». URL: <https://docplayer.net/64718308-Zhanrovi-osoblivosti-romanu-longa-dafnis-i->

- [hloya.html](#).
9. Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література: Підручник. Київ: Либідь, 2001. 718 с. / URL: <https://i.eruditor.one/file/1672039/>; <https://sound-books.net/istorychna-proza/1075-antychna-literatura.html>.
 10. Семен Г. Парадокс у сонетах В. Шекспіра. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2015. № 15. Т. 2 С. 132 – 134. / URL: <http://vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=66>.
 11. Стріха М. Завершуючи подорож Данте (від перекладача). *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 127. Ч. 2. С. 18 – 25. / URL: <https://docplayer.net/59741590-Zavershuyuchi-podorozh-dante-vid-perekladacha-maksim-striha.html>.
 12. Франко І. Я. Данте Аліг'єрі. Характеристика середніх віків. Життя поета і вибір з його поезій. Дантова друга любов. *Зібр. тв.: У 50 т.* Т. 12. Київ, 1978. С. 7 – 253. / URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Franko/Dante_Alihiieri_Kharakterystyka_serednikh_vikiv_Zhyttia_poeta_i_vybir_iz_yoho_poezii/.
 13. Франко І. Передмова [до видання: Уільям Шекспір, Гамлет, принц датський. Переклад П. О. Куліша... Львів, 1899] *Зібр. творів: у 50-ти т.* Т. 32. Київ: Наукова думка, 1981. С. 156 - 170. / URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Franko/Zibrannia_tvoriv_u_50_tomakh_t32/.
 14. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 355 с. / URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/5c24ec31-4799-446b-973f-e03d3b01>.
 15. Шалагінов Б. Німецька література X – XVIII ст. *Вікно в світ*. 1999. № 1. С. 8 – 17. / URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/810d8f7b-b413-4c47-9689-689e5c1fc535>.
 16. Шаповалова М. С., Рубанова Г. Л., Моторний В. А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження: підручник / за ред. Я. І. Кравця. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ: Знання, 2011. / URL: https://www.academia.edu/7418320/Історія_зарубіжної_літератури_М_С_Шаповалова_Г_Л_Рубанова_В_А_Моторний.
 17. Яременко Н. В., Коломієць Н. Є. Історія зарубіжної літератури: Середньовіччя – XVIII століття: навч. посібник. 2-е вид., допов., перероб. Кривий Ріг, 2023. / URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/7040>.

Художні твори

1. Аліг'єрі Данте. Божественна комедія / Перекл. з італійської Є. Дроб'язка. Київ: Дніпро, 1976. 680 с.; / Переклад з італійської та коментарі: Євген Дроб'язко; передмова: Олена Алексеєнко. Харків: Фоліо, 2001, 2004, 2006, 2008, 2011, 2013. 607 с. URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Dante_Aligieri/Bozhestvenna_komediia/;
 Данте Аліг'єрі. Божественна комедія: Пекло / Переклав Максим Стріха. 2-ге вид. Львів: Астролябія, 2017. 352 с.; Данте Аліг'єрі. Божественна комедія: Чистилище / упоряд. і автор передм. Максим Стріха ; пер. Максим Стріха. 2-ге вид. Львів: Астролябія, 2017. 317 с.; Данте Аліг'єрі. Божественна комедія: Рай / Переклав Максим Стріха. 2-ге вид. Львів: Астролябія, 2017. 368 с. URL:
https://c.fractr.xyz/files/fiction/foreign/ukrainian/alig_eri_dante/.
2. Апулей. Метаморфози, або Золотий осел: Роман / Перекл. з лат. Й. Кобів і Ю. Цимбалюк. Київ: Дніпро, 1982. 239 с.; Апулей. Метаморфози, або Золотий осел: Роман / Пер. з лат. Й. Кобова, Ю. Цимбалюка. Харків: Фоліо, 2017. 384 с. URL: https://web.archive.org/web/20170428104753/http://ae-lib.org.ua/texts/apulei_metamorphoseon_ua.htm.
3. Арістофан. Комедії: пер. із старогрецької / вступ. ст.: О. Білецький; приміт.: Й. Кобів. Київ: Дніпро, 1980. 508 с.; Арістофан. Комедії / Переклад Андрія Содомори, Бориса Тена, Володимира Свідзинського; передмова Олександра Білецького; примітки Йосипа Кобова. Харків: Фоліо, 2002. 511 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Aristophanes/Komedii_vyd_1980/.
4. Війон Ф. Великий Тестамент та інші поезії / Перекл. з франц. та передм. Л. Первомайського. Київ: Дніпро, 1973. 188 с. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Francois_Villon/Velykyi_Testament_ta_inshi_poezii_zbirka/.
5. Гомер. Іліада / Пер. із старогрец. Б. Тен. Київ: Дніпро, 1978. 431 с.; Гомер. Іліада / пер. із старогр. Б. Тен; вступ. ст. А. Білецький. Харків: Фоліо, 2006. 414 с. URL: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/520/1/>.
6. Гомер. Одиссея / переклад із старогрецької Б. Тен. Київ: Дніпро, 1963. 468 с. (перевид. 1968); Гомер. Одиссея / Переклад з старогрецької Бориса Тена. Харків: Фоліо, 2001. 574 с. (перевид. 2002; 2004; 2006, 2008). URL: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/521/>.

7. Давньогрецька класична лірика: антологія / передм. та прим. І. Мегели й О. Левка. Київ: Арістей, 2006. 400 с. URL: <https://z-lib.io/book/16150619>.
8. Евріпід. Трагедії / Переклади з давньогрецької А. Содомори та Б. Тена. Київ: Основи, 1993. 448 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Euripides/Trahedii_zb/.
9. Есхіл. Трагедії / Переклади з давньогрецької А. Содомори та Б. Тена. Київ: Дніпро, 1990. 320 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Eskhil/Trahedii_zb/.
10. Лонг. Дафніс і Хлоя / Переклад В. Маслюка. *Давньогрецький роман. Харитон. Херей і Калліроя. Ксенофонт Ефеський. Ефеські історії, або Роман про Габрокома й Анфію. Лонг. Дафніс і Хлоя.* Київ, 2008. С. 206-266. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Longos/Dafnis_i_Khloia/.
Лонг. Пастуша повість про Дафніса і Хлою / Переклад В. Державина; передм. О. І. Білецького. Харків: Державне літературне вид-во, 1936. 148 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Longos/Pastusha_povist_pro_Dafnisa_i_Khloiu/.
11. Менандр. Відлюдник / Переклад із старогрец. А. О. Содомори; передмова С. Лур'є, вступ. ст. А. Смотрича. Львів: Вид-во Львівського університету, 1962. 99 с. URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Menandr/Vidliudnyk/>.
12. Петроній Гай Арбітр. Сатирикон [уривки] / Переклад Ю. Мушака, Д. Малякевича (перший уривок) та Б. Зданевича (другий уривок). *Антична література: Хрестоматія* / Упорядник О. І. Білецький. 2-ге видання. Київ: Радянська школа, 1968. С. 551 – 560. URL: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/504/>.
Петроній Гай. Сатирикон [уривки]: Солдат-вовкулака. Злодійські витівки відьом. Ефеська матрона / *Дамоклів меч: Антична новела* / Упоряд., з давньогр. і лат. перекл. Й. Кобів та Ю. Цимбалюк; передм. Й. Кобова; Приміт. Й. Кобова та Ю. Цимбалка. Київ: Дніпро, 1984. С. 170 – 175. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/narod_Italiiskyi/Damokliv_mech_Antychna_novela/
13. Пісня про мого Сіда / Із староеспанської мови перек. проф. д-р Богдан І. Лончина; Видання Укр. Катол. унів. ім. св. Климента Папи. Рим, 1972. 162 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/poeziya/3338-pisnya-pro-mogo-sida/>; https://chtyvo.org.ua/authors/Lonchyna_Bohdan/Pisnia_pro_moho_Sida/.
14. Пісня про Нібелунгів. Поема. Пригоди I, II, III / З середньовіжнім. переклав А. Онишко. Всесвіт. 1996. № 12. С. 157 – 167. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Vsesvit/1996_N12_816/.

- Фюман Ф. Пісня про Нібелунгів у прозовому переказі / Передм. Н. М. Матузової; Пер. з нім. М. Настеки. Київ: Веселка, 1989. 158 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Fiuman_Frants/Pisnia_pro_Nibelunhiv_u_prozovomu_perekazi/; <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/432/#01>.
15. Пісня про Ролянда. Зі старофранцузької мови розміром оригіналу переклав Ігор Качуровський. Львів: Астролябія, 2008. 196 с. URL: <https://c.fractr.xyz/file/1708395/>.
16. Плавт Тіт Макцій. Скарб / Переклад з лат. Ю. Мушака. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Plautus_Titus_Maccius/Skarb/; <https://md-eksperiment.org/post/20230130-plavt-skarb>.
17. Поезія вагантів/ Переклад Мирона Борецького та Андрія Содомори. Львів: Світ, 2007. 264 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Zbirka/Poeziia_vagantiv.
18. Сервантес Сааведра М. де. Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі: Роман. В 2 ч. Ч. 1 / Пер. з ісп. М. Лукаша; Передмова Г. П. Кочура, примітки А. О. Перепаді. Харків: Фоліо, 2008. 479 с.; Ч. 2 / Пер. з ісп. М. Лукаша і А. О. Перепаді; Примітки А. О. Перепаді. Харків: Фоліо, 2008. 478 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Servantes/Don_Kikhot_z_lamanchi_Knyha1/; https://chtyvo.org.ua/authors/Servantes/Don_Kikhot_z_Lamanchi_Khyha2.
19. Софокл. Трагедії / Перекл. з давньогр. А. Содомори та Бориса Тена. Передм. А. Білецького. Київ: Дніпро, 1989. 303 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Sophocles/Trahedii_zbirka/.
20. Сузір'я французької поезії: антологія: в 2 т. / перекл. М. Терещенка, вст. сл. М. Рильського. Київ: Дніпро, 1971. Т. 1. С. 16 – 87. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Tereschenko_Mykola/Suziria_frantsuzkoi_poezii_Tom_1/.
21. Теренцій Публій Афр. Форміон / Переклад з лат. Ю. Мушака. URL: <https://studfile.net/preview/5114729/>.
22. Фогельвайде Вальтер фон дер. Поезії/ Пер. з давньонім. П. Тимочка. *Всесвіт*. 1999. № 7. С. 80 – 89. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Vsesvit/1999_N07_845/.
23. Шекспір В. Твори в шести томах. Київ: Дніпро, 1984 – 1986. URL: <https://c.fractr.xyz/file/681807/>.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бібліотека світової літератури. Зарубіжна література українською мовою. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/>.
2. Електронна бібліотека «Чтиво». URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/>.
3. Словник літературознавчих термінів. URL: <https://onlyart.org.ua/dictionary-literary-terms/>.
4. Український Шекспірівський Портал. URL: <https://shakespeare.znu.edu.ua/uk/>.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
<i>ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ</i>	4
Теми практичних занять і кількість годин	4
<i>Давньогрецький героїчний епос. «Іліада». «Одіссея»</i>	4
<i>Грецька лірика VII – VI ст. до н. е.</i>	8
<i>Походження драми. Давньогрецький театр. Трагедія. Есхіл. Софокл. Евріпід</i>	11
<i>Грецька комедія. Арістофан. Менандр</i>	16
<i>Римська комедія</i>	18
<i>Античний роман</i>	19
<i>Середньовічний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда»</i>	20
<i>Лірична поезія європейського Середньовіччя (поезія трубадурів і труверів, міннезінгерів, вагантів, міська лірика (Рютбеф, Війон))</i>	24
<i>Данте. «Божественна комедія»</i>	27
<i>В. Шекспір – видатний драматург і поет доби Відродження</i>	30
<i>Творчість Сервантеса. «Дон Кіхот»</i>	34
ЛІТЕРАТУРА	38
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	43